

Krzysztof Pawłowski

Międzynarodowy Rok Ochrony Zabytków - 1975

Ochrona Zabytków 28/1 (108), 5-12

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRZYSZTOF PAWŁOWSKI

MIĘDZYNARODOWY ROK OCHRONY ZABYTEKÓW — 1975

Rok 1975 ogłoszony został Międzynarodowym Rokiem Ochrony Zabytków. Określony przez inicjatorów „europejskim rokiem spuścizny architektonicznej” stanowić ma kulminację kampanii prowadzonej pod hasłem: „Przyszłość dla naszej przeszłości”.

CELE I ZAŁOŻENIA

Zasadniczym celem akcji jest rozbudzenie zainteresowania narodów europejskich ich wspólną spuścizną architektoniczną, wskazanie na zagrażające jej niebezpieczeństwa i spowodowanie działalności zmierzającej do jej ochrony.

Akcja ta ma koncentrować się na następujących problemach:

- ochrona obiektów i zespołów architektonicznych o walorach zabytkowych lub estetycznych i zapewnienie im odpowiedniej roli w społeczeństwie współczesnym oraz
- zachowanie charakteru miast i ośrodków historycznych i ich rewaloryzacja.

Jako główne tematy stanowiące przedmiot kampanii uznano problem harmonijnego współistnienia starej architektury z nową, zapewnienia odpowiedniej kontroli działalności budowlanej przez instytucje powołane do ochrony zabytków, wychowania młodzieży w duchu poszanowania dla pomników narodowej przeszłości.

Godne jest podkreślenia, że pojęcie spuścizny architektonicznej traktuje się szeroko. Uznaje się bowiem, że wznoszone dzisiaj budowle stanowiąc będą część dziedzictwa jutra. Naszej działalności nie można więc ograniczyć do opieki nad zabytkami przeszłości, lecz należy dolożyć starań, by obiekty tworzone obecnie reprezentowały taki poziom artystyczny, który upoważniałby przyszłe pokolenia do uznania ich za godne otoczenia ochroną. Komitet organizacyjny Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków, na czele którego stoi przewodniczący stowarzyszenia Europa Nostra, parlamentarzysta brytyjski Duncan Sandys, składa się z przedstawicieli rządów krajów należących do Rady Europejskiej oraz reprezentantów wielu organizacji międzynarodowych, jak UNESCO, UIA — Międzynarodowa Federacja Mieszkalnictwa, Urbanistyki i Planowania Przestrzennego,

Europejska Komisja Turystyki, IBI, Europa Nostra itd. Szczególnie wydatny udział w organizacji Roku został zadeklarowany przez ICOMOS. Komitet Organizacyjny Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków zaprosił do czynnego uczestnictwa w kampanii wszystkie kraje europejskie. Takie oficjalne zaproszenia skierowane zostało również do Polski.

Międzynarodowy charakter akcji nie zmienia faktu, że główny jej ciężar spaść musi na organizacje narodowe. Dlatego też uznano za niezbędne powołanie komitetów narodowych Roku Ochrony Zabytków, które grupowałyby przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych, związków twórczych oraz specjalistów z dziedziny ochrony zabytków. Uznano za pożądane, aby w łonie komitetów utworzyć grupy robocze, obciążone określonymi zadaniami kampanii. Środkami działania komitetów narodowych mają być: prasa, radio, telewizja, film, ekspozycje, konferencje i seminaria. Przewiduje się, że telewizje w wielu krajach przygotowują filmy poświęcone tematyce ochrony zabytków, przedstawiając zarówno dobre, jak i złe przykłady. Filmy te następnie w formie serii będą prezentowane w krajach uczestniczących w kampanii. Program zakłada również podjęcie produkcji filmów przeznaczonych do wyświetlania zarówno w kinach, jak i podczas konferencji fachowych. Proponuje się wydanie znaczków pocztowych o tematyce związanej z Międzynarodowym Rokiem Ochrony Zabytków. Zaleca się także organizowanie ekspozycji w skali lokalnej, krajowej oraz międzynarodowej.

Propagowaniu ochrony zabytków służyć mają ponadto afisze, przewodniki, foldery oraz festiwale, spektakle światła i dźwięku, objazdy najciekawszych miejscowości itp. Działalność propagandowa powinna się przyczynić do podejmowania przez czynniki miejscowe konkretnych inicjatyw w zakresie rewaloryzacji zabytków.

Formułując program działania komitetów narodowych, szczególny nacisk położono na problem miast i ośrodków zabytkowych. Chodzi tu o zagadnienia ich rewaloryzacji i reanimacji poprzez wprowadzenie nowych funkcji, ze zwróceniem uwagi na konieczność wykorzystania kompleksów architektury XIX wieku oraz o zaostrezenie

2. Kazimierz nad Wisłą, fragment miasta z widokiem na gotycko-renesansową farę (fot. K. Nowiński)

2. Kazimierz on Vistula, fragment of panoramic view with the Gothic-Renaissance parish church

kontroli w odniesieniu do nowych budynków wznoszonych na obszarze miast i ośrodków historycznych, dla zapewnienia ich harmonijnego współistnienia ze środowiskiem zabytkowym. Nie mniej ważne są problemy stworzenia odpowiedniego otoczenia dla obiektów i zespołów zabytkowych, przyjęcia ustaw zabraniających wyburzenie wartościowych obiektów w strefach uznanych za zabytkowe, dążenia do maksymalnej eliminacji ruchu kołowego z ośrodków historycznych oraz doprowadzenia do usunięcia napowietrznych linii telefonicznych i energetycznych, a także indywidualnych anten telewizyjnych i agresywnych reklam w środowisku zabytkowym.

Ponadto postuluje się zebranie ustaw dotyczących ochrony zabytków we wszystkich krajach, co ma doprowadzić do opracowania ustawodawstwa ogólnoeuropejskiego, przeprowadzenie generalnej inwentaryzacji obiektów zabytkowych, zapewnienie udziału fachowców w pracach prowadzonych przy obiektach zabytkowych oraz doprowadzenie do zacieśnienia współpracy architektów i urbanistów z historykami sztuki, archeologami i konserwatorami.

Zdając sobie sprawę, że tego typu zalecenia mają charakter ogólnikowy, postanowiono stworzyć

tw. program realizacji modelowych. W programie tym chodzi o zainicjowanie realizacji projektów konserwacji, reanimacji i integracji obiektów i dzielnic zabytkowych w ramach planów zagospodarowania miejscowego i regionalnego, chodzi o realizację takich projektów, które wykazałyby, że obiekty zabytkowe włączone po odpowiednich zabiegach w organizm miejski stanowiąc będą ważny element środowiska człowieka.

Przewiduje się wymianę konkretnych doświadczeń z zakresu realizacji modelowych w skali krajowej i ogólnoeuropejskiej. Dotychczas wyselekcjonowano 43 projekty (z 17 krajów), które uznane zostały za wzorcowe. Przy wyborze brano pod uwagę możliwości rozwojowe ośrodków, specyfikę środowiska geograficznego oraz różnorodność problematyki konserwatorskiej. Wszystkie wybrane realizacje, bez względu na ich skalę — od pojedynczych obiektów do dzielnic miast lub ich całości — stanowiąc mają przykłady konserwacji zintegrowanej, tzn. mają stanowić elementy całości programu zagospodarowania przestrzennego.

Wyniki osiągnięte w ramach przedsięwzięć Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków zostaną podsumowane na kongresie w Amsterdamie. Podkreśla się jednak, że generalnym założeniem jest

nieograniczanie działalności do jednorazowej akcji, ale jej stała kontynuacja w oparciu o pozyskane doświadczenia.

UDZIAŁ POLSKI W MIĘDZYNARODOWYM ROKU OCHRONY ZABYTKÓW

Międzynarodowy Rok Ochrony Zabytków zbiega się z obchodami XXX-lecia ochrony zabytków w Polsce Ludowej. Ułatwia to pełne włączenie się naszego kraju do tej akcji.

Z inicjatywy Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS powołano Polski Społeczny Komitet Międzynarodowego Roku 1975, którego zebranie konstytucyjne odbyło się 12 lutego 1974 r. Komitet uznał za słuszne rozszerzenie akcji przez włączenie elementów pozaarchitektonicznych, np.:

zabytków sztuki, techniki, archeologicznych, parków, cmentarzy, ogrodów.

Do prac Polskiego Społecznego Komitetu zaproszeni zostali przedstawiciele organizacji i instytucji, których działalność wiąże się bezpośrednio lub pośrednio z opieką nad dobrami kultury (m. in. Stowarzyszenie Architektów Polskich, Towarzystwo Urbanistów Polskich, Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami, Polska Akademia Nauk, Generalny Konserwator Zabytków, Polski Komitet do Spraw UNESCO, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Polskie Towarzystwo Archeologiczne, Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, Komitet do Spraw Radia i Telewizji, Związek Harcerstwa Polskiego) oraz terenowi konserwa-

3. Niedzica, zamek adaptowany na dom pracy twórczej Stowarzyszenia Historyków Sztuki (fot. K. Nowiński)

3. Niedzica, an old castle turned into a home for the creatively working members of the Association of Historians of Art

torzy zabytków i wybitni specjaliści z tej dziedziny. Na przewodniczącego Polskiego Społecznego Komitetu wybrano prof. dra Stanisława Lorentza, przewodniczącego Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS, funkcje sekretarza generalnego powierzono drowi hab. Krzysztofowi Pawłowskiemu.

Komitet ściśle współdziała z Generalnym Konserwatorem Zabytków. Podstawowym zadaniem Komitetu jest przyczynienie się do dalszego upowszechniania problematyki ochrony i rewaloryzacji zabytków oraz stymulowanie i koordynacja nowych inicjatyw w tej dziedzinie. W zakresie konserwacji i rewaloryzacji zabytków uznano za niezbędne uzyskanie ściślejszej współpracy resortu kultury z innymi resortami, w których gestii pozostają środki i możliwości realizacyjne.

W powołanych komitetach wojewódzkich wiodącą rolę odgrywają wojewódzcy konserwatorzy zabytków i przedstawiciele terenowych władz administracyjnych, oddziały stowarzyszeń i przedstawiciele uczelni akademickich.

INICJATYWY O CHARAKTERZE MIĘDZYNARODOWYM

Pierwszą imprezą związaną z Międzynarodowym Rokiem Ochrony Zabytków był poświęcony ochronie dóbr kultury Międzynarodowy Kongres Prawników, który odbył się w dniach 25—30 maja 1974 r. w Warszawie i Krakowie.

W dniach 10—17 września 1974 r. odbyło się w Polsce sympozjum ICOM—ICOMOS na temat *Muzea w obiektach zabytkowych*.

W dniach 13—20 października 1974 r. w Kazimierzu Dolnym odbyło się wspólne seminarium Międzynarodowej Unii Architektów (UIA), ICOMOS-u, Europa Nostra, zorganizowane przez Stowarzyszenie Architektów Polskich. Seminarium poświęcono problemowi integracji współczesnej architektury w zespołach zabytkowych.

We wrześniu 1974 r. w Coventry zorganizowana została wystawa o ochronie i konserwacji zabytków architektury w Polsce. Przewiduje się możliwość prezentacji tej wystawy w innych krajach.

W roku bieżącym przewidziany jest udział Polski w następujących konferencjach i wystawach:

— sympozjum miast historycznych w Bruges (na towarzyszącej wystawie przewiduje się prezentację dorobku trzech miast — Torunia, Poznania i Wrocławia),

— na kongresie w Amsterdamie (22—25 października) przewiduje się udział delegacji polskiej, a na wystawie towarzyszącej zaprezentowane zostaną przykłady odbudowy polskich miast oraz adaptacja zespołu pobermardyńskiego we Wrocławiu na Muzeum Architektury,

— przewidywane jest seminarium polsko-francuskie na temat rewaloryzacji miast zabytkowych, — przewiduje się udział specjalistów polskich w licznych konferencjach ICOMOS-u. Na początku przyszłego roku nastąpi także wymiana materiałów naukowych pomiędzy Redakcją kwartalnika „Památková péče” a Redakcją „Ochrony Zabytków”.

INICJATYWY O CHARAKTERZE KRAJOWYM

Dotychczas opracowane programy wskazują, że w ramach kampanii Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków realne staje się zespolenie badań naukowych, działalności konserwatorskiej i architektoniczno-urbanistycznej wraz z szeroko zakrojoną akcją propagandy na rzecz ochrony zabytków. Placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk — Instytut Sztuki, Instytut Historii Kultury Materialnej oraz Komitet Architektury i Urbanistyki — wspólnie z Generalnym Konserwatorem Zabytków podejmą zakrojone na szeroką skalę zintegrowane działania zmierzające do zdobycia pełnego rozeznania w zasobach obiektów zasługujących na ochronę. Szczególny nacisk położony zostanie na inwentaryzację i weryfikację obiektów architektury i urbanistyki końca XIX i początku XX wieku oraz wyjątkowo zagrożonych obiektów budownictwa ludowego, zabytkowych parków, ogrodów i ementarzy; szeroki zakres działalności przygotował w tej dziedzinie Ośrodek Dokumentacji Zabytków.

Wstępnie zaakceptowany został program działań zatytułowany „Pomniki kultury źródłem świadomości narodu”. Program ten w grupach: wiedza, ochrona i rewaloryzacja oraz treści ideowe i społeczne, zintegrować ma działania w dziedzinie badań, ochrony, konserwacji i rewaloryzacji zabytków.

W przygotowaniu jest wydawnictwo obrazujące problem ochrony zabytków w Polsce w okresie trzydziestolecia. W najbliższym czasie ukaże się seryjne wydawnictwo prezentujące najwartościowsze miejskie zespoły zabytkowe w Polsce (ok. 550 obiektów), wskazujące na niezbędny zakres ich ochrony. Wydawcą tej pozycji jest Ośrodek Dokumentacji Zabytków.

Z inicjatywy Polskiego Społecznego Komitetu Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków Stowarzyszenie Architektów Polskich oraz Towarzystwo Urbanistów Polskich podjęły kroki zmierzające do utworzenia sekcji ochrony środowiska kulturowego. TUP zorganizuje w Lublinie ogólnopolską konferencję na temat ochrony środowiska kulturowego. Odbyło się też zebranie konstytucyjne sekcji ochrony środowiska kulturowego przy Zarządzie Oddziału Warszawskiego SARP.

Problematyka ochrony dziedzictwa architektonicznego stanowić będzie przedmiot licznych konferencji fachowych w środowisku twórców. Wolno wyrazić przypuszczenie, że przy rozpatrywaniu konkursów urbanistycznych zwrócona zostanie szczególna uwaga na dostosowanie proponowanych rozwiązań do zabytkowego otoczenia, i że środowiska twórcze dołożą starań o dalsze zacieśnienie współpracy z konserwatorami zabytków oraz historykami sztuki i archeologami. Przewiduje się wprowadzenie stałych rubryk poświęconych ochronie zabytków w periodykach fachowych z zakresu architektury i urbanistyki. Ścisłą współpracę z Komitetem i Generalnym Konserwatorem Zabytków zadeklarował Resort

4. Zamość, widok miasta z lotu ptaka (fot. Z. Siczmaszko, ze zb. ODZ)

4. Zamość, aerial view of Renaissance town

Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska. Zorganizuje on robocze przeglądy planów zagospodarowania przestrzennego zespołów zabytkowych oraz włączy tę problematykę do przeglądów regionalnych. Ponadto podejmie kroki zmierzające do zwiększenia udziału resortowych przedsiębiorstw wykonawczych w pracach przy obiektach i zespołach zabytkowych. Zorganizuje też seminaria problemowe dla służb gospodarki przestrzennej.

Niezwykle istotnym partnerem w dziedzinie inwestycji na obszarach zabytkowych zespołów urbanistycznych jest Centralny Związek Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego. Władze Związku wyraziły gotowość ściślejszej współpracy ze służbą konserwatorską, zarówno w odniesieniu do nowego budownictwa, jak i adaptacji zabudowy zabytkowej na potrzeby mieszkalnictwa.

Stowarzyszenie Historyków Sztuki wprowadzi w 1975 r. tematykę ochrony zabytków i krytyki konserwatorskiej do programu dorocznej ogólnopolskiej sesji naukowej, której tematem będzie *Dzieło sztuki i zabytek*. Oddział Łódzki SHS zamierza zorganizować sesję na temat znaczenia zabytków techniki w procesie przemian społecznych. Podobne sesje podejmujące problematykę regionalną są przewidziane również w innych ośrodkach.

Należy sądzić, że zintegrowane działania SHS-u (przy Stowarzyszeniu istnieje Komisja Ochrony Zabytków i jej sekcje oddziałowe), TUP-u i SARP-u przyniosą poważne rezultaty.

Biuro Dokumentacji Zabytków i Oddział Lubelski Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa zorganizował w październiku 1974 r. ogólnopolską sesję pt. *Rola zabytków w kształtowaniu świadomości społecznej*. W grudniu 1974 r. odbył się zjazd społecznych opiekunów zabytków i konserwatorów, na którym rozważano zagadnienia dotyczące ochrony zabytkowych parków i ogrodów. Na rok 1975 planowane jest wiele konferencji regionalnych i ogólnopolskich poświęconych problematyce konserwatorskiej. Problem zasad ewidencjonowania i waloryzacji obiektów i zespołów architektury XIX i XX wieku, zapoczątkowany seminarium zorganizowanym przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków, kontynuowany będzie na sesji przygotowywanej przez środowisko krakowskie. Zagadnienia ochrony budownictwa ludowego podjęte zostaną na konferencjach w Chorzowie i Nowym Sączu połączonych z otwarciem skansenów. Ochrona zabytków kultury materialnej będzie przedmiotem obrad w Szczecinie. Ponadto odbędzie się kilka ogólnopolskich spotkań poświęconych m. in. zastosowaniu fo-

togrametrii, metodologii badań architektonicznych, problemom konserwacji ruin oraz zagadnieniom technologicznym konserwacji dzieł sztuki. Przewidywane są liczne wystawy o charakterze regionalnym i problemowym, których organizacją zajmą się konserwatorzy terenowi we współdziałaniu z instytucjami i organizacjami społecznymi. Niektóre z tych wystaw przewidziane są do ekspozycji za granicą, np. wojewódzki konserwator w Rzeszowie planuje wystawy we Lwowie i Koszycach, pokazujące osiągnięcia województwa rzeszowskiego w zakresie ochrony i konserwacji zabytków.

W organizacji ekspozycji prezentowanych w kraju i za granicą wydatnie uczestniczyć zamierza również Polskie Towarzystwo Archeologiczne i Numizmatyczne. Ogólnopolska konferencja konserwatorów archeologicznych, która odbyła się w dniu 25 maja 1974 r. we Wrocławiu, poświęciła wiele uwagi sprawie ich udziału w Międzynarodowym Roku Ochrony Zabytków.

Ważnym elementem programu Roku jest także akcja szkoleniowa, przewidywana przez liczne organizacje i instytucje.

W celu zainteresowania młodzieży studiującej problematyką ochrony zabytków Generalny Konserwator ufunduje w 1975 r. nagrody za najlepsze prace dyplomowe z dziedziny integracji nowych elementów w historycznych ośrodkach miejskich oraz badań nad architekturą i urbanistyką XIX i XX wieku, jak i za inne prace, które okażą się przydatne w praktyce konserwatorskiej.

W celu włączenia do akcji młodzieży szkolnej zapewniony został aktywny udział harcerstwa. Między innymi rozważana jest propozycja utworzenia sprawności „opiekun zabytków”. W 1975 r. planowany jest w Oleśnicy zlot ZHP połączony ze zjazdem społecznych opiekunów zabytków. Akcja ta, poza celami propagandowymi, mogłaby stanowić pomoc dla służby konserwatorskiej poprzez uzyskiwanie informacji na temat zagrożenia czy niewłaściwego użytkowania poszczególnych obiektów.

Stowarzyszenie Historyków Sztuki zadeklarowało gotowość współpracy z władzami szkolnymi w zakresie programu nauczania w szkołach podstawowych i średnich. Poza potrzebą szerszego uwzględnienia ogólnej wiedzy o zabytkach i ich ochronie, zwraca się uwagę na konieczność bliższego zapoznania szkół ze znajdującymi się w ich rejonie obiektami o wartości historycznej i artystycznej.

Planowana jest akcja opatrzenia odpowiednimi tablicami i zwiezłymi informacjami nie oznakowanych dotychczas obiektów zabytkowych w terenie; w tym zakresie przewiduje się współpracę PTTK ze Stowarzyszeniem Historyków Sztuki, Polskim Towarzystwem Archeologicznym i Związkiem Harcerstwa Polskiego oraz rzemiosła i woj-ska.

Komisja Ochrony Zabytków przy PTTK zraszająca społecznych opiekunów zamierza zorgani-

zować liczne konkursy dla turystów i przewodników, popularyzujące mniej uczęszczane a bogate w obiekty zabytkowe trasy.

Jednym z punktów bogatego programu PTTK jest zainspirowanie akcji czynów społecznych rzemiosła na rzecz zabytków. PTTK zamierza też zorganizować zjazd społecznych opiekunów zabytków z udziałem zainteresowanych organizacji krajów socjalistycznych.

W ramach akcji popularyzatorskiej przewiduje się rozpowszechnienie najlepszych z wykonanych dotychczas filmów o problematyce konserwatorskiej oraz zainicjowanie produkcji filmów nowych. Podjęto też działania zmierzające do zorganizowania w 1975 r. ogólnopolskiego konkursu amatorskich filmów o zabytkach, który ma stanowić rozwinięcie i podsumowanie dotychczasowych akcji w tym zakresie, tj. organizowanych co dwa lata w Świdnicy przeglądów amatorskich filmów o zabytkach. Ministerstwo Kultury i Sztuki ufunduje nagrody za najlepsze filmy amatorskie o ochronie zabytków.

Polskie Radio i Telewizja podejmą w szerszym niż dotychczas zakresie problemy ochrony zabytków. W najbliższym czasie Naczelna Redakcja Publicystyki Kulturalnej TV wspólnie z redakcją „Życia Warszawy” rozwinię akcję ochrony zabytków pod hasłem „Zabytkom na odsiecz”.

Biuro Wydawniczo-Propagandowe „Prasa-Książka-Ruch” wydało serie pocztówek i ich zestawów propagujących ochronę zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów mniej znanych. Przewidziane jest również wydanie z okazji Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków okolicznościowego znaczka pocztowego.

Ministerstwo Kultury i Sztuki zapewni wydanie plakatu propagującego hasła Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków. Plakaty o podobnym charakterze wydane zostaną z okazji przewidywanych licznych wystaw w muzeach całego kraju. Do polskich realizacji modelowych proponuje się zaliczyć:

- 1) adaptację zespołu pobernardyńskiego we Wrocławiu z przeznaczeniem na Muzeum Architektury;
- 2) adaptację zamku w Tucznie (XVII w) na dom pracy twórczej Stowarzyszenia Architektów Polskich;
- 3) adaptację zamku w Niedzicy (XVII/XVIII w.) na dom pracy twórczej Stowarzyszenia Historyków Sztuki;
- 4) ochronę zespołu krajobrazowo-urbanistycznego Kazimierza nad Wisłą jako model zintegrowanych działań społeczeństwa, konserwatorów, architektów i urbanistów;
- 5) podjęcie, w myśl uchwał rządowych, akcji w skali urbanistycznej nad kompleksową rewaloryzacją Starego Miasta w Krakowie i Zamościu;
- 6) podjęcie rewaloryzacji zamków w Krasieczynie, Wiśniczu i Niepołomicach jako przykład mecenatu wielkiego przemysłu w dziedzinie ochrony zabytków.

Należy podkreślić, że realizacje modelowe o charakterze krajowym zostaną uzupełnione inicjaty-

wami w skali regionalnej. Liczne w tym zakresie propozycje zostały zawarte w programach wojewódzkich. Generalny Konserwator Zabytków zapewni wyróżnienia dla miast i miejscowości szczególnie aktywnych na polu ochrony i rewitalizacji zabytków, jak i dla ich użytkowników. Szczegóło-

we, wojewódzkie programy obchodów Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków zostaną zaprezentowane w specjalnej publikacji.

dr hab. Krzysztof Pawłowski
Sekretarz Generalny Komitetu Polskiego

5. Niepolomice, dziedzi-
niec arkadowy zamku
(fot. Z. Święcki, ze zb.
ODZ)

5. Niepolomice, an arca-
ded internal court of the
castle

THE INTERNATIONAL YEAR OF HISTORIC MONUMENT PROTECTION 1975

The current year was declared as the International Year of Historic Monument Protection 1975 with a particular emphasis on problems connected with protection of architectural objects and sites as well as on rehabilitation of ancient towns and their historic centres. As one of the chief subjects within the present campaign has been put forward that of harmonious co-existence of both historic and modern architecture, i.e. creation of such objects which in the future could be covered with protection.

To participation in the above campaign were invited all European countries in which for a longer period of time are already existing their respective National Committees of the European Year of Historic Monument Protection. Among those leading is to be mentioned

the problem of towns and ancient urban centres and a good deal of very important proposals has been advanced in this range as, for instance, those concerning rehabilitation, controlling of the new building on historic sites, removing of motorised traffic from their areas and the like. As a general outline for all actions and measures to be undertaken during the International Year has been adopted the idea of their later permanent conservation.

In this country the International Year of Historic Monument Protection is just coinciding with the end of a thirty-year period of the post-war activities in the field of safeguarding of historic monuments. On the initiative of the ICOMOS Committee in Poland the Voluntary Committee of the International Year of

Historic Monument Protection, 1975 has been called into being, headed by Professor Dr. Stanisław Lorentz and Dr. K. Pawłowski acting as its Secretary General. The range of activities of the above Committee will comprise the monuments other than architectural, too. Active are already the Regional Committees in which much work is being carried out by the Voivodship Conservators and representatives of local authorities. Already in 1974 a series of international meetings took place in Poland. Within the programme of scientific research, conservator's investigations and inventorying with the Chief Conservator are co-operating the Committee of Architecture and Townplanning, Polish Academy of Sciences and the Historical Monuments Documentation Centre, Warsaw. Numerous all-country and regional conferences will be held this year dealing with various aspects of historic monument protection and the role played by them in process of shaping of the social consciousness. It is planned that a number of the Chief Conservator's prizes will be awarded to students in the field of monument protection and conservation for the best diploma works covering these subjects.

It is expected that a highly valuable role will also be played in many actions and projects by the Union

of the Polish Scout-Boys and Scout-Girls and that equally fruitful will prove the co-operation between the Association of Historians of Art and the youth organizations.

An extensive programme of activities has been adopted by the Polish Touring Society within which special Committee for Protection of Cultural Heritage is active for many years. No less important within the range of the planned activities will be the voluntary actions and services for the sake of cultural heritage rendered by the Polish handicraftsmen.

As another field of activities is to be quoted here the popularization of problems of historic monument protection among the widest circles of Polish community. It is planned that in 1975 a number of the so-called model realizations will be carried out and among them the adaptation of an ancient castle at Niedzica which has to be turned into a home for the creatively working art historians, the protection of the landscape and urban complex at Kazimierz on Vistula, the rehabilitation of the Old Town districts in Cracow and Zamość as well as that of castles at Krasieczyn and Wiśnicz. The complete programme of the International Year of Historic Monument Protection will be presented in a special publication.